

Gaeilgeoirí boillsigheadh an Caighdeán Oifigiúil anuiridh. Is slachtmhaire, is leannta agus is sásúla go fóir an teaghrán so ná an chéad ceann.

Tá, i mbrollach an laimhleabhair, na buntreoracha a ndearnadh an caighdeán dá réir. Orra san tá: gan glacadh le riail na fuirm nach raibh i mbeotheanga na Gaeltachta, rogha a dhéanamh dena leaganacha is foirleithne a bhí in úsáid, simplíoch agus rialtacht do lorg, agus an tábhacht ba dhúil do thúirt do stair agus litríocht na Gaeilge. Rialacha ciallmhara iad san; leanadh díobh go macánta agus caitheadh le hiarracht so na gramadaí "an seanchúram agus an seanchruinneas" a mhol an tÁimhirgíneach. Bhí tuairim ann go dtiocfadh ionannas gramadaí dréir a chéile le leathnú na Gaeilge agus leis an aimsir, agus go dtiocfadh an scríbhneoir mór a bhéadh na eisioclár do lucht scríofa na teanga. Ach ní raibh son chosúlacht ann go raibh a leithéidí ag teacht. Níl an caighdeán nua gan locht. Tá guinti anso is ansúd a bheidh na gchúis achraimn ag go leor scoláirí Gaeilge - ní fhágann san nach ionnholta an teagar ata curtha ar na díochlaontaí agus ar na briathra mírialta, agus go háirithe ar an seimhiú agus ar an urú. Trua nach raibh de whisneach ag an nuimhreach do shimpliu.

Is maith é an caighdeán bheith ann. Caithfear anois é chur i bhfeidhm. Tá séala Roinn an Cideachais air agus tá gach deallramh go gcuirfear insna scoileann agus i bfoillseacháin an Ghúim é diaidh ar ndiaidh. Ba chóir gan a thuille atraithe a dhéanamh air go ceana roint mhaith bliain. Má chítear dona muinteoirí agus dona scríbhneoirí go mbeidh sé ag atharú ó bhliain go chéile cé thógfadh orru dímheas a chaitheamh air agus faillí a thúirt ann.

(Mar aguisín leis seo tá roint sonplaí anso doibh súd nach raibh sé d'uain acu An Caighdeán Oifigiúil do scrudú dóibh féin)

An Bróthair C. Ó Guinn Iona College New Rochelle

### LITRÍÚ NA GAÉILGE : AN CAIGHDEÁN OIFIGIÚIL

The following examples selected from the official Handbook will help to illustrate some of the changes in orthography resulting from standardization and shortening. The new spelling is given in parentheses.

#### STANDARDIZATION

- (a) a to be substituted for o and u in weak unaccented syllables:  
(This does not affect the declension of words such as *bolg*, *cnoc*, *sruth* whose root vowel is o or u).  
*áluinn*(álainn), *árus*(áras), *easpog*(easpeg), *seachus*(seanchas).
- (b) Single l for double ll before r, s, t:  
*deallramh*(dealramh), *soillse*(soilse), *cealltair*(cealtair).
- (c) Single n for double nn before c, d, l, r, s, t:  
*rinnce*(rince), *ganndal*(gandal), *annlann*(anlann) *annródh*(anró) etc.
- (d) Double ll for dl, nl, ln in words where ll is usually heard:  
*Modlaig*(Tollaig), *áilne*(áille), *clna*(olla).
- (e) Double nn for dn or nd in words where nn is usually heard:  
*Céadna*(céanna), *aindeoin*(ainneoin).
- (f) sc, sp, st, for sg, sb, sd respectively:  
*sgian*(scian), *meisge*(meisce), *easba*(easpe), *báisdeach*(báisteach).

#### SHORTENING

- (a) bh(a), mh(a) dropped: *achnhusán*(achasán), *cluthmhar*(cluthar, leanbhí<sup>ai</sup>).
- (b) ch(a) ~~dh~~ ~~gh~~ ~~ph~~ ~~th~~ dropped after t in words like *coichteann*(coiteann) and also in the future tense and the conditional mood of verbs of the second conjugation: *ardóchaidh*(ardóidh), *beannóchainn*(beannóinn).